

Cyfarwyddwyr Addysg Awdurdodau Lleol

3 Mai 2018

Annwyl Gydweithwyr

Ysgrifennaf i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i chi am drefniadau llywodraethu ac aelodaeth y Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol ("CYSAG") a Chynadleddau Meysydd Llafur Cytûn ("CMLIC").

Fel y gwyddoch, mae'r canllawiau perthnasol yn ymwneud ag aelodaeth CYSAG wedi'u nodi yng Nghylchlythyr 10/94 (a gyhoeddwyd gan yr hen Swyddfa Gymreig ym 1994). Nid yw'r cylchlythyr anstatudol hwn yn rhwymo mewn cyfraith nac yn awdurdodol, ond codwyd nifer o gwestiynau'n ddiweddar yn ymwneud ag aelodaeth Grŵp A CYSAG. Yn benodol, codwyd cwestiynau ynglŷn ag a ddylai personau â chredoau anghrefyddol (fel Dyneiddwyr) gael caniatâd i fod yn aelodau llawn o Grŵp A ar sail Deddf Hawliau Dynol 1998. Er gwytodaeth, mae manylion aelodaeth CYSAG i'w gweld yn Atodiad A.

Mae paragraff 103 yn datgan:

"Byddai cynnwys cynrychiolwyr systemau cred megis hiwmanistaeth, nad ydynt yn gyfystyr â chrefydd neu enwad crefyddol, ar bwyllgor A cynhadledd maes llafur cytûn neu grŵp A CYSAG yn groes i'r darpariaethau cyfreithiol y cyfeiriwyd atynt ym mharagraff 102."

Awdurdodau lleol a'r CYSAGau sy'n gyfrifol am benodi personau i CYSAG. Fodd bynnag, o ystyried cyngor cyfreithiol, rwyf o'r farn y gellir penodi cynrychiolwyr o systemau cred anghrefyddol i Grŵp A CYSAG neu CMLIC er mwyn sicrhau bod y CYSAG/CMLIC yn adlewyrchu credoau'r cymunedau a wasanaethant yn llawn, ac er mwyn cydymffurfio â deddfwriaeth bresennol.

Ym marn Llywodraeth Cymru:

- er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â Deddf Hawliau Dynol 1998, dylid dehongli bod y darpariaethau yn ymwneud â chyfansoddiad CYSAG a CMLIC yn Neddf 1996 yn caniatáu penodi personau sy'n cynrychioli'r rhai â chredoau anghrefyddol yn yr un

modd ag y maent yn caniatáu penodi personau sy'n cynrychioli'r rhai â chredoau crefyddol; (adran 390(4)(a) a pharagraff 4(2)(1) o Atodlen 31 i Ddeddf 1996). Fodd bynnag, ystyriwn fod yn rhaid i gredoau anghrefyddol a goleddir gan yr unigolyn i'w benodi fod yn gydweddol â chred grefyddol, megis dyneiddiaeth. Er mwyn bod yn "gydweddol", ystyriwn fod yn rhaid i'r credoau anghrefyddol, yn unol â'r gyfraith achosion o dan y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol a Deddf Hawliau Dynol 1998, gyrraedd y lefel angenrheidiol o ran grym, difrifoldeb, cydlyniant a phwysigrwydd i sicrhau diogelwch o dan Hawliau'r Confensiwn.

- mae penodiad yn dibynnu ar farn yr awdurdod lleol perthnasol ynglŷn ag a fyddai cynrychiolydd o'r fath yn helpu i sicrhau bod y traddodiadau perthnasol yn ardal yr awdurdod lleol yn cael eu hadlewyrchu'n briodol yng Ngrŵp A. Yr awdurdod lleol sy'n gyfrifol am benderfynu ar benodiadau, gan ei fod yn y sefyllfa orau i asesu a oes gan CYSAG yr arbenigedd a'r profiad angenrheidiol i gyflawni ei swyddogaeth yn briodol.

Mae'r un egwyddor yn berthnasol i benodiadau i Gynadleddau Meysydd Llafur Cytûn (CMLIC).

Er mwyn osgoi unrhyw amheuaeth, mae'r canllaw a nodir yn y llythyr hwn yn disodli paragraff 103 o Gylchlythyr 10/04.

O safbwynt diweddarau Cylchlythyr 10/94 yn fwy cyffredinol, rwy'n ymwybodol bod meysydd eraill sy'n destun dadl yn y ddogfen sydd angen mynd i'r afael â nhw. Gan fod rhai materion yn gymhleth, rydym yn parhau i'w hystyried ac felly bydd adolygiad o'r canllawiau yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y gwaith sy'n cael ei wneud ar y cwricwlwm newydd ar gyfer Cymru.

Gobeithio bod y llythyr hwn yn egluro'r materion hyn.

Yn gywir

Kirsty Williams AC

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg

Atodiad A

Mae swyddogaethau CYSAG wedi'u nodi yn adran 375 o Ddeddf Addysg 1996 ("Deddf 1996"). Yn gyffredinol, y swyddogaethau yw cynghori awdurdod lleol ar faterion yn ymwneud ag addysg grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae adran 390 o Ddeddf 1996 yn pennu cyfansoddiad CYSAG fel a ganlyn:

- a) *a group of persons to represent Christian denominations and other religions and denominations as in the opinion of the authority appropriately reflect the principal religious traditions in the area. The number of persons appointed should reflect broadly the proportionate strength of the particular denomination or religion in the area ("Group A");*
- b) *a group of persons representing associations that represent teachers; and*
- c) *a group of persons to represent the authority.*

Yn ogystal, gall CYSAG gynnwys aelodau cyfetholedig. Dylai'r cyfryw aelodau gael eu penodi ar y telerau y gellir eu pennu gan y rhai sy'n cyfethol yr unigolyn hwnnw h.y. y CYSAG ei hun (adran 392(5) o Ddeddf 1996). Ni all aelodau cyfetholedig gymryd rhan mewn pleidlais grŵp.